

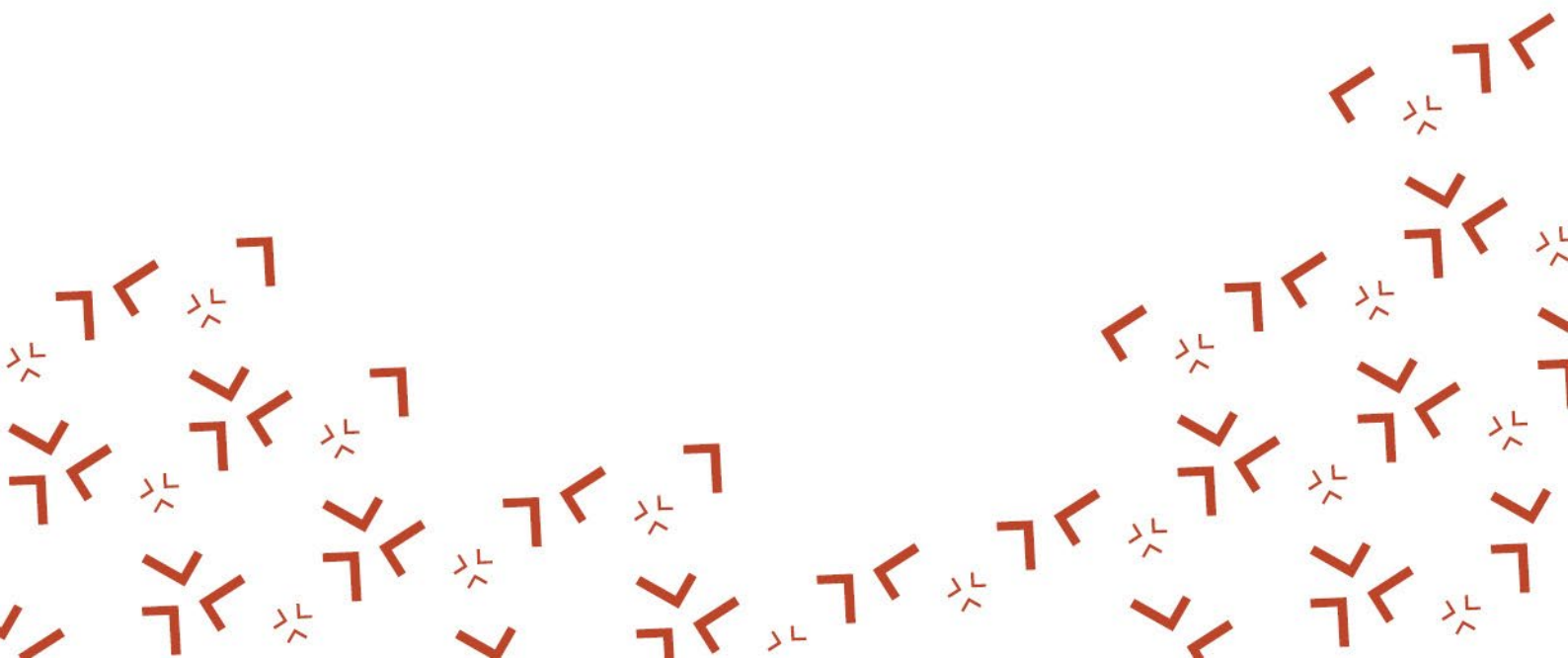
Tämä on alkuperäisen artikkelin rinnakkaistallenne (kustantajan versio).

Rinnakkaistallenteen sivuasettelut ja typografiset yksityiskohdat saattavat poiketa alkuperäisestä julkaisusta.

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Tihinen, M. 2023. Esipuhe. Teoksessa M. Tihinen (toim.) Tieto- ja muutosjohtaminen työelämän kehittämisen välineenä : artikkelikokoelma YAMK-opinnäytetöiden tuloksista 2022. Pohjoisen tekijät - Lapin ammattikorkeakoulun julkaisuja 1, 4–8.

URL: <https://www.lapinamk.fi/loader.aspx?id=9ed7956d-56b6-4057-95d5-10663eb26901>

ESIPUHE

Digiajan palvelujohtamisen YAMK-koulutuksen keskeisiä osaamistavoitteita ovat monialaisen ja verkostoituvan palvelutalouden johtamisvalmiuksien ja asiantuntijuuden kehittäminen. Verkostoituneissa alati muuttuvissa työympäristöissä tulee pystyä toimimaan yhteisöllisesti ja monialaisesti ilman maantieteellisiä, kulttuurisia ja demografisia rajoja. Siten MONT eli monialainen opinnäytetyö on keskeinen osa Digiajan palvelujohtamisen koulutuksen monialaista ja työelämälähtöistä opiskelua.

Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista (VNA 1129/2014 §5) asettaa tavoitteet YAMK-tutkintoon johtaville opinnoille. Tavoitteena on mm., että tutkinnon suorittaneella on laajat ja syvälliset tiedot sekä tarvittavat teoreettiset tiedot toimia työelämän kehittäjinä vaativissa asiantuntija- ja johtamistehtävissä sekä valmiudet seurata ja eritellä alan tutkimustiedon ja ammattikäytännön kehitystä. Toisaalta YAMK-koulutuksen hakukelpoisuuden edellytyksenä on vähintään kahden vuoden työkokemus pohjakoulutusvaatimuksen täyttävän tutkinnon suorittamisen jälkeen. Yleensä Digiajan palvelujohtamisen koulutuksen opiskelijoilla on opintoja aloittaessaan vahva työelämäyhteys valmiina. Niinpä he voivat opintojensa aikana kehittää työelämää, useimmiten juuri sitä työyhteisöä, jossa itsekin toimivat. Lisäksi erityisesti opinnäytetyöt tuottavat ammattikorkeakoululain edellyttämää syvällistä tutkimus-, kehittämis- ja innovaatio (TKI) -osaamista. Kun YAMK-koulutuksessa opinnäytetyöt laaditaan aitoina työelämälähtöisinä kehittämistehtävinä, ne tarjoavat ainutlaatuisia oppimisympäristöjä, joissa TKI-osaamista päästään syventämään työelämäläheisesti.

Opinnäytetyön laajuus Digiajan palvelujohtamisen YAMK-tutkinnossa on 30 opintopistettä. MONT-opinnäytetyöprosessi etenee sekä monialaisissa teemaryhmissä että jakaantuen teemaryhmän sisällä pienryhmiin ja työpareihin. Opinnäytetöissään opiskelijat tutkivat ja prosessoivat työelämälähtöisiä ajankohtaisia ilmiöitä ja haasteita toimeksiantajaorganisaatioiden tarpeiden mukaisesti. Syksyllä 2021 monialaisia opinnäytetöitä lähti työstämään yhteensä 34 opiskelijaa: heistä 32 opiskeli Digiajan palvelujohtamisen, yksi Teknologiaosaamisen johtamisen ja yksi Tiedolla johtamisen asiantuntija YAMK-koulutuksissa. MONT-prosessi käynnistettiin kartoittamalla opiskelijoiden alustavia ideoita ja ajatuksia heitä kiinnostavista opinnäytetyöaiheista. Opiskeli-

joilta kerätyt aihevalinnat analysoitiin ja teemoitettiin kolmeen ryhmään: Uudistuva johtaminen, Monikanavainen asiakaspalvelujohtaminen sekä Tieto ja teknologia johtamisessa. Tämä julkaisu kokoaa Tieto ja teknologia johtamisessa -teemaryhmän työskentelyn tulokset.

Tieto ja teknologia johtamisessa -teemaryhmä tarkasteli yhteisessä tietoperustassaan tieto- ja muutosjohtamisen teemoja ja teorioita digiajan työelämän kehittämisen välineinä. Digitalisaation vauhdittama digimurros vaikuttaa työn tekemisen prosesseihin ja työtapoihin luoden tarpeita työelämän kehittämiseksi. Kun digitaalinen muutos nähdään positiivisena kehittymismahdollisuutena, sitä voidaan myös tehokkaammin käyttää hyödyksi organisaation toimintojen kehittämisessä. Tässä kehittämistyössä tieto- ja muutosjohtamisella on merkittävä ja keskeinen rooli. Yhteisessä tietoperustassa teemaryhmä kuvaa opinnäytetyöartikkeleidensa keskeisimpien käsitteiden avulla, miten tieto- ja muutosjohtaminen linkittyvät yksittäisten opinnäytetöiden spesifisiin teematiikkoihin, kuten tiedolla johtamiseen, hanke- ja verkostojohdantamiseen, turvallisuusjohtamiseen sekä vastuulliseen hankintajohtamiseen.

Digiajan palvelujohtaminen YAMK-koulutuksen keskeisiä kompetensseja ovat hajautettujen työympäristöjen johtamisosaaminen sekä monialaisen palvelutalouden kehittämisosaaminen, kuten aikaisemmin on kuvattu. MONT-prosessin aikana näitä kompetensseja harjoitetaan monin eri tavoin. Koko Digiajan palvelujohtamisen YAMK-koulutus toteutetaan täysin virtuaalisesti verkossa. Toteutustapa mahdollistaa opiskelun eri puolilta Suomea, jopa ulkomailta: mm. nyt toteutuneessa opiskelijaryhmässä yksi opiskelija asuikin koko opiskelunsa ajan USA:ssa eli aikaero tuotti lisämausteensa ja haasteensa opinnoille. Opiskelijat kohtaavat siten opintojensa aikana samoja haasteita kuin hajautettujen työympäristöjen työntekijät. Lisäksi opiskelijavalinnan yhteydessä varmistetaan pohjatutkintokiintiöiden avulla, että opiskelijoiden koulutus ja työelämätaustat ovat monialaisia. Voidaan hyvin todentaa, että Digiajan palvelujohtamisen YAMK-koulutuksen opiskelijat saavat laaja-alaisen ymmärryksen ja osaamisen monialaisesta palvelutaloudesta ja hajautetuista toimintaympäristöistä sekä niiden haasteista ja kehittämistarpeista.

Tässä julkaisussa esiteltävät opinnäytetyöt on tehnyt yhdentoista (11) monialaisen opiskelijan ryhmä: Heidi Hintsala, Tuija Ipatti, Paula Kurunsaari, Helena Lassheikki, Aleksis Lehtikainen, Harri Lämsä, Juhani Mäkitalo, Elina Nummela, Janne Rahkonen,

Hannu Ranttila ja Sirpa Turunen. Ryhmän opiskelijoiden pohjakoulutukset ovat agrobiologi (AMK), insinööri (AMK), restonomi (AMK), sairaanhoitaja (AMK) sekä tradenomi (AMK). Opiskelijat työskentelevät sekä yksityisellä että julkisella sektorilla erilaisissa asiantuntija- ja kehittämistehtävissä. Tämän julkaisun artikkeleissa käsiteltyjen kehittämistöiden toimeksiantajat olivat Centria-ammattikorkeakoulu, Napapiirin Energia ja Vesi Oy, Smart Set Oy ja Outokumpu Chrome Oy, Kemin kaivos.

Tieto ja teknologia johtamisessa -teemaryhmä muodostettiin opiskelijoiden ilmoittamien kiinnostuksen kohteiden ja alustavien opinnäytetyöaihioiden perusteella. Alustava teemaryhmän kokoonpano muuttui hiukan syksyn 2021 aikana. Kaksi opiskelijaa jättäytyi kokonaan pois MONT-prosessista ja yksi opiskelija vaihtoi toiseen teemaryhmään opinnäytetyöaiheen varmistuttua. Lisäksi teemaryhmään liittyi yksi opiskelija Teknologiaosaamisen johtaminen YAMK-koulutuksesta. Ensimmäisen syksyn aikana teemaa työstiin oppimistehtävissä ja opinnäytetöiden aihioita työstiin niin yksittäin kuin MONT-ohjauksetojen aikana. Pikkuhiljaa toimeksiantajat valikoituivat opinnäytetöille ja opiskelijat pääsivät paremmin syventymään kehittämistehtäväänsä. Samanaikaisesti teemaryhmän sisällä työparit ja pienryhmät muotoituivat. Pienryhmien ja työparien muodostumista tukivat henkilökohtaisten kiinnostuksen kohteiden lisäksi oppimistehtävät, joissa teemaan liittyviä käsitteitä tunnistettiin ja määriteltiin. Viimeiset toimeksiantajat löytyivät ja varmentuivat tammikuussa 2022. Lopputuloksena muodostui neljä opinnäytetyötä, joiden artikkelit on koottu tähän julkaisuun.

MONT-opinnäytetyöprosessi eteni noin kerran kuukaudessa toteutuvien virtuaalisten ohjaajavetoisten tapaamisten kautta. Syksyn 2021 aikana teemaryhmä kokoontui yhteiseen virtuaaliseen ohjaustapaamiseen viisi kertaa ja lisäksi opintojen alussa oli kaikille opiskelijoille yhteinen MONT-prosessin yleisesittely. Teemaryhmäkohtaisen ohjauksen lisäksi opinnäytetyötä tekevillä pienryhmillä ja pareilla oli mahdollista saada ohjausta myös erikseen. Työkohtaiset ohjaukset keskittyivät erityisesti opinnäytetyösuunnitelmien hyväksymisvaiheeseen, opinnäytetöiden tietoperustan tarkasteluun, opinnäytetöiden muokkaamiseen artikkelimaiseen rakenteeseen ja opinnäytetyöartikkelien esitarkastusversioiden kommentteihin ja huomioihin. Lisäksi opiskelijat kokoontuivat myös itsenäisesti keskenään kaikille yhteisten käsitteiden tunnistamista ja jäsentämistä sekä teoreettisen tietoperustan rakentamista varten. Näiden pohdintojen tuloksena alustavasti Tieto ja teknologia johtamisessa nimetty teemaryhmä tunnisti

yhteiseksi kattoteemakseen tieto- ja muutosjohtamisen. Nyt päättynyt opinnäytetyöprosessi alkoi elokuussa 2021 ja päättyi marraskuussa 2022. Lokakuussa pidettiin opinnäytetyöwebinaari, joissa kaikkien kolmen teemaryhmän opinnäytetyöt esiteltiin saman päivän aikana. Webinaariin osallistui myös usean opinnäytetyön toimeksiantajan edustaja.

Tieto ja teknologia johtamisessa -teemaryhmällä oli kuluneen noin 1,5 vuoden aikana yhteensä kaksitoista verkkotapaamista, joiden aikana käytiin läpi mm. yhteiseen teemaan ja yksittäisiin opinnäytetöihin liittyviä käsitteitä, menetelmällisiä lähestymistapoja ja valintoja, tieteellisen kirjoittamisen perusteita, YAMK-opinnäytetyökriteeristöä sekä opinnäytetyöprosessin eri vaiheita. Tämän teemaryhmän erityisenä vahvuutena oli toistensa aito kuunteleminen, yhdessä ratkaisujen ideoiminen ja innostava toistensa kannustaminen, vaikka välillä ryhmien opinnäytetyöt etenivätkin hyvinkin eri tahdissa. Samalla opiskelijat oppivat kehittämistyön haasteista ja niiden ratkomisesta huomattavasti enemmän kuin siinä tapauksessa, että olisivat tehneet opinnäytetyönsä yksin.

Jokainen MONT-prosessi on erilainen ja ainutlaatuinen, vaikka oppimistehtävät ja tavoitteet ovat samat. Myös ohjaajalle jokainen prosessi tarjoaa uutta tietoa ja osaamisen syventymistä. Jokaisella teemaryhmällä muodostuu omanlaisensa yhteishenki. Kuitenkin jokainen kerta juuri tämä yhteishenki ja yhteenkuuluvuuden tunne kannattelee niinä 'heikkoina hetkinä', kun työn, vapaa-ajan ja perhearjen keskellä nousee ajatus jättää homma kesken. Tieto ja teknologia johtamisessa -teemaryhmän sitoutuminen tavoitteeseen, opinnäytetöiden viimeistelyyn sekä yhteisen teoriapohjan rakentamiseen oli vahvaa. On täysin luonnollista, että 1,5 vuoden prosessiin mahtuu sekä vähemmän että enemmän aktiivisia hetkiä. Ainutlaatuinen yhteishenki kantoi jokaisen opinnäytetyön tavoitteeseen, kaikki työt valmistuivat ajallaan. Myös tämän julkaisun yhteisen tietoperustan työstäminen viimeistely tapahtui yhteistyössä, vaikka siihen syvällisesti tarttuminen ja suunnittelu jäikin viimeiseen syksyyn. Ohjaajana tunnen iloa ja ylpeyttäkin teistä jokaisesta valmistuneiden opinnäytetöidenne johdosta.

Haluan kiittää koko opiskelijaryhmää, teitä jokaista yhdessä ja erikseen. Ohjaavana opettajana olen jälleen kerran saanut tilaisuuden ohjata asiantuntevia ja sitoutuneita opiskelijoita, joilla on aito halu ja mielenkiinto kehittää työelämää. Opinnäytetyöprosessin aikana käydyt keskustelut, teidän luomat argumentoidut havainnot, ratkaisut ja kehitysehdotukset ovat aina opettajalle osa kehittymistä ja uuden oppimista. Tämän

kokoomajulkaisun artikkelit tuovat uutta tietoa, toimintamalleja ja työelämän tarpeisiin kehitettyjä ratkaisuja käyttöön otettaviksi ja edelleen jatkokehitettäviksi. Lämpimät kiitokset myös toimeksiantaja antaneille organisaatioille ja niissä kehittämistöiden ohjauksesta vastanneille henkilöille.

Rovaniemellä 1.12.2022

FT Maarit Tihinen, yliopettaja (TKI), Vastuulliset palvelut, Lapin AMK Master School